

Asia: VN/18285/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite VN/18285/2020

Suomen Lastenhoitoalan Liitto ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Suomen Lastenhoitoalan Liitto kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta.

Esitys tarkoittaisi päiväkodin henkilöstön mitoitukselta poikkeamisen alaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai epäkohdan uhasta sekä ilmoituksen johdosta tehtävistä toimenpiteistä epäkohdan, tai sen uhan, poistamiseksi.

Päiväkodin mitoitukselta poikkeaminen (36 §)

Suomen Lastenhoitoalan Liitto kannattaa ehdotettua muutoksen pykälään 36 §. Lakiin lisättävä tarkennus on OKM:n ohjeistuksessa jo tälläkin hetkellä, mutta ohjetta on noudatettu hyvin

vaihtelevasti. Ohjeen muuttaminen velvoittavaksi pykäläksi on tärkeä askel oikeaan suuntaan. Samalla tulisi muuttaa tapaa, jolla mitoitusta tarkastellaan. Henkilöstömitoitusta tulisi tarkastella ryhmäkohtaisesti eikä päiväkotikohtaisesti niin kuin nyt tehdään. Silloin päästään tilanteeseen, jossa mitoitus toteutuu jokaisen lapsen kohdalla koko päivän ajan.

Samalla tulee pykälän alla olevat lauseet selkiyttää:

”Päiväkodissa voidaan poiketa 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluista, jos lasten keskimääräiset varhaiskasvuspäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät kuin toimintapäivät. Poikkeaminen voi tapahtua siten, ettei lapsia ole muutoin kuin lyhytaikaisesti yhtäaikaisesti päiväkodissa enempää kuin suhdeluku edellyttää selkiyttää.” Lauseet tulee kirjoittaa muotoon, joka on kaikille lukijoille ja erityisesti lain tulkitsijoille ymmärrettävä. Kuten luonnoksen tekstissäkin (kpl 2.3) käy ilmi on lauseet hankala ymmärtää.

Esityksen sivulla 12 on esitetty vaihtoehto pykälän 36 § muuttamiselle. Suomen Lastenhoitoalan Liiton näkemyksen mukaan esitetty vaihtoehto vahvistaisi pykälän 36 muutosta ja helpottaisi mitoituksen laskemista. Vaihtoehdot eivät siis sulje pois toisiaan vaan täydentävät toisiaan.

Vaihtoehtona on esitetty, että varhaiskasvatusasetuksen 1 §:n 2 momentin mukainen osapäiväisiä kolme vuotta täyttäneitä lapsia koskeva suhdeluku 1/13 poistettaisiin.

Sen lisäksi että erillinen osapäiväisten mitoitus on vaikea soveltaa asettaa se lapset eriarvoiseen asemaan. Käytännössä osapäiväiset lapset, jotka ovat enintään 5 tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa, saavat vähemmän aikaa ja huomiota kasvatusvastuullisilta koska heitä on enemmän per kasvattaja.

Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus (54a §) ja Toimenpiteet ilmoituksen johdosta (54 b §)

Pykälä henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta on tärkeä ja erittäin kannatettava. Lapsen etu, varhaiskasvatuspalvelujen laadun varmistaminen sekä lain tavoitteiden toteutuminen edellyttävät sitä, että mahdolliset epäkohdat ilmoitetaan avoimesti ja korjataan viipymättä.

Epäkohtiin puuttumista ei saa haitata henkilökunnan pelko kielteisistä vastatoimista.

Pykälän toimeenpanoon tulee kiinnittää erityistä huomioita. Suomen Lastenhoitoalan Liittoon tulleiden yhteydenottojen perusteella on tavallista, että epäkohdista ilmoittavaan työntekijään kohdistetaan vastatoimia. On toivottavaa, että esim. sähköposti on riittävä tapa tehdä ilmoitus, jotta kynnys ilmoituksen tekemisestä ei olisi liian korkea, eikä jäisi tästä syystä tekemättä. Monet kielteiset vastatoimet johtuvat puutteellisesta johtamisosaamisesta. Myös sen takia on toimeenpanoon kiinnitettävä suurta huomioita, jotta kielteisiä vastatoimia ilmoituksen tehneeseen ei enää ilmene.

Lisäksi esitämme, että OKM käynnistää valmistelutyön varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen palauttamiseksi lapsen tarpeiden mukaiseksi.

Nyt jo on nähtävissä, että vuodesta 2030 toteutettavaksi tarkoitettu henkilöstörakenteen muutos ei vastaa erityisesti alle 3-vuotiaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen tarpeisiin. Samalla on aiheutunut merkittävää haittaa varhaiskasvatuksen henkilöstön pysyvyydelle, työilmapiirille ja työssä jaksamiselle.

Alle 3-vuotiaille laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut edellyttävät ikäryhmän tarpeen mukaisen lastenhoitajaresurssin käyttämistä. Esitämme, että näissä ryhmissä kaksi kasvattajaa kolmesta ovat varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuuden omaavia kasvattajia. Tämä henkilöstörakenne on kustannustehokas ja tarkoituksenmukainen, sekä helpottaa työnantajia rekrytoimaan pysyvä ja sitoutunut henkilökunta. Samalla helpottuu opettajaresurssin toteuttaminen yli 3-vuotiaille. Esittämämme henkilöstörakenne takaa myös tarvittavan hoidon ja huolenpidon alle 3-vuotiaille lapsille.

Esitys pykäläksi:

Päiväkodissa alle 3-vuotiaiden ryhmässä tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta 35 §:ssä tarkoitetusta henkilöstöstä kolmanneksella olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, kahdella kolmanneksella tulee olla varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus.

Myös vuorohoito vaatii erityisyytensä vuoksi tarkemmat määrittelyt lakiin. Vuorohoidon toteutuksessa tulee aina huomioida lapsen edun ensisijaisuus. Laadukasta moniammatillista varhaiskasvatusta sekä esiopetusta tulee toteuttaa myös iltaisin ja viikonloppuisin, eli silloin kun lapsi on muutenkin läsnä.

Kuten esityksessä todetaan:

Riittävä henkilöstömitoitus ja varhaiskasvatushenkilöstön ilmoitusvelvollisuus varmistavat varhaiskasvatuksen tavoitteiden saavuttamista ja varhaiskasvatuksen toteuttamista varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla. Näin ollen nämä toimet edistävät varhaiskasvatuksen laatua. Riittävä henkilöstömäärä parantaa varhaiskasvatuksen työskentelyolosuhteita ja vaikuttaa myös työhyvinvointiin. Nämä puolestaan saattavat lisätä varhaiskasvatusalan vetovoimaa. On tärkeää huomioida ja nostaa esiin ja käsittelemään myös ne huomionarvoiset asiat, joita tässä esityksessä ei ole huomioitu lainkaan. Näitä ovat alle 3-vuotiaiden tarpeet, jotka tulee huomioida henkilöstöresurssien käytössä riittävällä läsnä olevalla henkilöstöllä sekä vuorohoidon erityispiirteiden huomioiminen laissa.

Helsingissä 16.11.2020

Minna Leppäkorpi

Eila Seppälä-Vessari

puheenjohtaja

toiminnanjohtaja

Suomen Lastenhoitoalan Liitto ry

Suomen Lastenhoitoalan Liitto ry

Lisätietoja: Eila Seppälä-Vessari, toiminnanjohtaja, 040 5489963, eila.seppala-vessari@slal.fi

Seppälä-Vessari Eila-Maria
Suomen Lastenhoitoalan Liitto ry